

Dagens ventilationssystem kan vara orsak till bokstavssjukdomar som PMWS

Många nya stora grisbesättningar har drabbats av PMWS. Veterinärerna har inga riktigt bra teorier om orsakerna, men en orsak som man trott länge på är återföring av äldre djur till yngre. Dvs att man för djur bakåt i produktionssystemet. Sture Larsson, Dalby Nova, har en liknande teori, ventilationsluften går också bakåt, i de (på papperet) moderna ventilations-systemen. Det får samma effekt som återföring av djur.

ventilation

-Ju större stallar, desto större och allvarigare problem, säger Sture. Problemet är att sedan 1980-talet, med många utomstängdes tyckande, har näringen tappat tron på ny utveckling och stödjer sig mer och mer på gamla idéer, dvs småskalig teknik i storskalig miljö. Detta fungerar inte. -Jag är övertygad om att ogenomtänkta ventilationssystem är en möjlig orsak till såda-

na bokstavssjukdomar som t ex PMWS. Men att göra ett ventilationssystem som är fritt från invändningar är inte det lättaste. Ett har han dock själv patent på och det är ventilation genom gödselgångarna och ner genom golven. Tvåskiktsgolv innebär i byggnaden integrerad ventilation, till skillnad från dagens system, med jästen efter degen-teknik. Ventilation måste förberedas tidigt, redan på ritbordet.

-Jag har sysslat länge med ventilation. Alla håller inte med mig om mina teorier och mitt namn är inte gångbart i alla läger av presumtiva ventilations- och byggnadstekniker, säger Sture. Jag försöker lösa problemen, inte följa med strömmen av tyckare. Ett är säkert, en fungerande ventilation kan inte installeras i ett redan tekniskt fastlåst bygge.

-Rådgivarna, i den mån de finns, följer de teorier som drogs upp på 1970-talet och 1980-talet och har svårt att tänka på annorlunda sätt. De ventilationssystem som finns idag är bara uppgradering i storlek av de system vi hade för 30 år sedan, möjligen med bättre fläktar och styrteknik.

-Ventilationen fungerade ibland bra, ibland dåligt i de stallar vi hade för några decennier sedan, men även om vi förfinat tekniken se-

dan den tiden, hjälper inte traditionellt byggande de som lägger 10 mkr och uppåt i nya stallar och får problem med sjukdomar.

-Veterinärerna tänker rätt är de talar om att inte återföra djur bakåt i systemet, menar Sture. Att inte flytta grisar bakåt i systemet kan vi lära skötarna att inte göra. Men hur lär man luften att inte gå bakåt i systemet?

-Dagens ventilation kan egentligen endast styra min- och maxtemperatur inne i stallen. Däremot hanterar den sällan luftkvalitet och den hindrar inte luft och smittor att vandra mellan avdelningarna i de stora stallkomplexen. Är det inte där vi har problem med de s k bokstavssjukdomarna?

Små grisar får stora grisars smittor

-I en avdelning med nyfödda grisar, eller nyinsatta, går ventilationen på mini. I några avdelningar längre bort är slaktsvinen på väg att bli färdiga och grisarna kräver mycket luft och ventilationen går på max. Då tar sannolikt ventilationen i avdelningen med vuxna grisar en del tjuvluft från avdelningarna med små grisar. De får det för kallt.

-Det kanske inte är allra värsta problemet, även om vi då för över grisarnas barnsjuk-

Rådgivningen blir framtidens problem Kunskapsbank för byggare ett måste

-Jag har varit med länge inom animalieproduktionen och har upplevt många perioder med upp- och nedgång inom rådgivningen, den bransch där jag verkat. Jag är orolig för rådgivningens framtid, säger Sture Larsson, Dalby Nova.

rådgivning

Att rådgivningen försvann från slakten som en metod att värva grisuppfödare till de egna slakterierna, sörjer jag inte, men jag tvivlar på att t ex LRF Konsult har möjlighet att svara på uppfödarnas behov av kvalificerad rådgivning. Rådgivning ska stå helt fri från några som helst intressen och traditioner. Den får inte ens vara i närheten av produktionsstyrande intressen.

-Jag förstår inte hur man ska säkra återväxten för kvalificerade konsulter. Var finns det t ex någon som kan göra en miljöundersökning, värd namnet? Ibland kallas en pensionerad Sture Larsson in för sådana uppdrag, men var finns mina efterträdare för detta viktiga jobb, säger Sture. Finns det någon rådgivare i landet som är värd konsulter-sättningen, säger han.

-Det värsta problemet är att lantbrukarna inte klarar av att upphandla stora projekt. När bygget väl ska besiktigas, finns inga hållbara handlingar som definierar mycket mer än materialåtgång och byggnadsyta. Funktionskrav kan som regel inte verifieras och ligga till grund för de tvister som normalt är en besiktnings utfall. Därmed är den bästa besiktningsman oanvändbar.

-Det vi behöver nu, när vi bygger stora dyra stallar, är kvalificerade byggnadstekniker med gedigen basutbildning, som kan se helheten, dvs fungerande produktions-system när ett stall byggs. Vi kan inte bygga framtidens stora stallar på småskalig tradition. Den grisuppfödare sätter 10–20 mkr i ett nytt stall och sätter in djur och förnödenheter för lika mycket, måste veta att stallen uppfyller minst alla krav som ställs idag och inom rimligt framtid. Då kan man inte tillåta att smittor far okontrollerat fram och åter genom stallarna. Det är alltid de sist sålda djuren som svarar för vinsten och då kan man inte tillåta att 10 proc eller fler blir pel-lar, dvs utebliven vinst. Det är alltför mycket hasard i en så stor investering, om man inte vet säkert att stallen fungerar.

-Satsa på kvalificerade konsulter, uppmanar Sture, och på en konsultverksamhet som samlar och sammanställer kunskaperna kontinuerligt i en kunskapsbank som alltid är uppdaterad och åtkomlig för både konsul-

ter och enskilda som vill hämta information. Så vet jag vet finns ingen för svinproduktionen. När nu varje bonde sannolikt blir en ensam varg, som själv måste söka och vidimera den kunskap den kunskap som besluten ska grundas på.

-En sak är säker, säger han, den sista sjukdomen har inte drabbat oss ännu. Våra 10-miljonersstallar måste klara även dom. Se på fågelinfluensan, som vi kanske bara sett början på, enligt senaste rapporterna från Indonesien. Vi får inte utmana våra grisar på nya sjukdomar genom att planera stallarna dåligt. Framtidens krav måste ställas högre redan nu!

-När den enskilde bonden som idag hotar att sälja djur på en helt fri nationell eller internationell marknad, måste man erkänna att i varje fall djurproduktionen förlorad sin föreningsbundna oskuld. Ett av de första orden som måste skrotas är rådgivning. Det är dags för lantbruket att inse att goda råd, dvs kunskap och utveckling, kostar pengar och kan vara helt avgörande för framtida vinst. Det finns tyvärr bara en typ av konsult som är värd pengarna, dvs den som erhållit tillräcklig erfarenhet på toppen av en allsidig tvärvetenskaplig utbildning.

Fotnot

På grisportalen.se under Teman, Debatt finns ett inlägg som beskriver den broilerbesättning som nämns i reportaget.

Sture Larsson med en modell av sitt stall, som har två golv i skikt och ventilationsluften med smittor går samma väg ut ur stallet som gödseln och urinen.

domar till de äldre djuren. Men i nästa avdelning slaktar man ut och de kvarvarande grisarna behöver inte särskilt mycket luft. Vart tar den luften vägen, mer än ut genom skorstenen? Jo till en yngre avdelning som kräver mycket luft. De vuxna djurens smittor förs över till de yngre djuren.

-Det blir samma effekt som om du motar några grisar bakåt i systemet. Smittorna drar genom stallet och smittar friska grisar. Att det finns många farliga smittor i gödseln hos äldre djur, som inte bör föras över till de yngre, är det ingen som ifrågasätter. Trots alla fina ventilationssystem, får man smittor bakåt i stallarna, säger Sture. -Problemet är visserligen aktualiserat i regelverket runt stallbyggandet, men utan fungerande teknik är regelverket rent nys.

Ingen smittad luft ska uppåt mot taket

Sture Larssons idé är att all förbrukad och smittad luft ska närmaste väg ut, samma väg som gödseln och urinen. Allt förorenat åt samma håll, med andra ord. Ventilationsluften ska ut vid gödselrännorna och ner genom golven och den ska inte uppåt taket på insidan av stallet.

-Vi lärde oss mycket om ventilation när vi jobbade med gasavsugen, på sin tid. På sin tid, säger Sture, för nu säljs inga gasavsug. Men tanken var rätt.

-Jag har sysslat mycket med fjäderfänaeringen och har stött på samma problem inom broilerproduktionen. Några gårdar fick under 2000-talet återkommande allvarliga sjukdomar och hög dödlighet. Man sanerade, desinficerade och djuren blev friska en tid. Sedan kom sjukdomsproblemen tillbaka. Orsaken visade sig vara att avloppet saknade över tid fungerande vattenlås, så när vattnet i låset torkade upp, då kom smitta från gödselbrunnen tillbaka till stallet och djuren blev sjuka. Det var inte fråga om gas, utan smitta. Det är samma problem som grisuppfödarna har med sina luftbyten mellan stallarna.

Lars-Gunnar Lannhard

Parin-Fer® är ett mycket effektivt tillägg, som siktar på en optimal hämoglobinnivå.

Agri Spel Center Skövde AB
0431-32604 • 0708-762712 • www.agriplay.se

SOJALL FODERSYRA

- ✓ Förebygger avvänjningsdiaréer
- ✓ Ökar tillväxten
- ✓ Ersätter vassle
- ✓ Är en ren naturprodukt

Innehåll:
Vinäger, surkålsaft, pepparrotsaft

Ladugårdsinrede i Jung AB
535 92 Kvånum
Tel 0512-211 10 Fax 0512-212 19

Hans Højer FarmTech a/s
Försäljning och service ring: 0045-55 45 05 50, fax 0045-55 45 05 51
www.farmtech.dk info@farmtech.dk

Torrfooder
daltec

Inventarier
PanelTech a/s
inventar til effektive svinproduktioner

Ventilation & våtfooder
Fancom
AVL-CONCEPTS

Pigga marknadsnoteringar nu på - www.ja.se